

# Samlinger til den danske kirkes historie i slutningen af det 18de århundrede.

Ved L. Koch.

---

Den første her meddelte række af aktstykker eller uddrag af sådanne er hentet fra rigsarkivet, dels fra den af Guldberg førte kabinetsprotokol, der dog ikke er fuldstændig, dels fra det danske cancellis samlinger af kabinetsordrer og breve fra arveprins Fredrik. Den omfatter således hele det Guldbergske tidsrum 1772—84. Men der må dog advares mod at anse Guldberg som ophavsmand til alle regeringshandling i dette tidsrum. Dette gælder i sin almindelighed kun for de sidste år af det, uden at der kan sættes nogen bestemt grænse; dog er det sandsynligt, at han tidligst har vundet indflydelse netop i sager, der angå kirken og skolevæsenet.

Den anden række omfatter Luxdorphs optegnelser i skrivekalendere i årene 1770—88, da han døde. Disse findes ligeledes i rigsarkivet, medens de for de tidligere år findes på det kongelige bibliotek. Luxdorph var ikke nogen betydelig mand; men han omfattede alle kirkens anliggender med stor interesse. Så godt som hver uge har han på kalendernes rene blade skrevet vidtløftige uddrag af de prædikener, han hørte om søndagen. Det er dog ikke disse, som her ere gengivne, men de korte bemærkninger om, hvad der forefaldt i hans daglige liv, hvori der er

indflettet meget angående hans embedsvirksomhed som første deputeret i det danske cancelli. Han er saaledes vel underrettet, og i adskillige tilfælde få vi hos ham oplysninger, som man forgæves vilde søge om andensteds. Men selv hvor dette ikke er tilfældet, vise hans bemærkninger os, hvorledes en alvorlig kristelig mand, nærmest af samme retning som Guldberg og Balle, betragtede personer og begivenheder i 18 på omskiftelser rige år.

De følgende rækker ere samlede på mange forskellige steder og, som det vil ses, ere aktstykkerne af meget forskellig art. Hvor jeg for pladsens skyld kun har givet referater af deres indhold, er der altid henvist til stedet, hvor de findes, så at den, der vil kende dem i deres helhed, let vil kunne op søge dem.

## 1. Kabinettsordrer og breve fra arveprins Fredrik til det danske cancelli 1772—84.

9 Avg. 1793. Arveprinsen. . . Jeg skikker og endnu hermed tilbage de det theologiske Facultet angaaende Sager. Jeg er af samme Tanker som Cancelliet paa det nær, at man for at vinde Tiden behøver kun ingen videre Correspondance, men kunde strax giøre Forestilling om en Forordning, der skulde grunde sig paa det kongelige Rescript til Cancelliet og paa Bispens Tanker. Dette faaer man for det første at lade sig nøie med; siden kunne man søge at indføre det meget gode, jeg har fundet i de tre brave og nidkiære Mænds, ja ogsaa i den gamle Holms Tanker. Af denne sidste troer jeg, det var værd at have et Udtog<sup>1)</sup>.

---

<sup>1)</sup> Stampes forslag til forandring af den theologiske embedseksamen approberedes 22 Septb. (Stampes erklæringer VI. 432). De tre professorers, Balles, Treschows og Anchers forslag gik ud på: 1. at det måtte udsættes til næste år med at eksaminere i theologia moralis. 2. Ligeså med de symbolske bøger. 3. Om eksegesi maatte efterlades dem, der endnu ikke havde hørt Balles forelæsninger. — Dette approberedes, dog at der eksamineres i

20 Oktober 1773. [Kancelliet skal gøre forslag til en indskærpelse af de tidligere søn- og helligdagsanordninger. Ligeledes til en bestemmelse om straf for horeværter].

2 December 1773. [Hofpræst Schmidt <sup>1)</sup>, »en mand, som vi nødigen ville undvære«, beskikkes til biskop i Kristiania. Han skal nyde hele embedets indtægt. Kancelliet skal på anden måde gøre udveje til pension for den gamle udtjente biskop Nannestad. Schmidt skal også høres om, hvem han ønsker til domprovst].

1 Februar 1774. [Der skal nedsættes en kommission for de lærde skoler, Harboe, bisk. Hagerup, etatsr. Horrebow, Guldberg, etatsr. Borch, Balle, sekretær Graah] da det er en bekiendt Sag, at Vore latinske Skoler ere meget forfaldne, og at Ungdommen saavel derfra som fra den private Information kommer til Universitetet raae og mindre grundet, end Vi kunne vente.

1 Juni 1774. [Der er gjort vanskeligheder ved at lade H. Janson nyde sine rettigheder ved universitetet. Det skal tilkendegives dette, at han fra bestallingens dato skal have sæde og stemme i konsistoriet og fakultetet. Professorerne skulle have en irettesættelse, da dette tydeligt nok ligger i de ham tillagte embedsnavne].

15 September 1774. Vort danske Cancelli kan af indlagte erfare, med hvor stor Grund Vi see Os beføiede til herom at befale, at Cancelliet strax efter denne Ordres Erholdelse tilskriver fra Os og i Vores allerhøieste Navn det theologiske Facultet følgende:

1) at den af de tre unge Theologer begiærede Doctor-Promotion til den nær forestaaende glædelige Høitidelighed <sup>2)</sup> skal skee, og at Vi høiligen undrer Os, hvorledes

---

disse fag til tilkommende Michaelis. Kancelliets rotuli 4 Novbr. 1773. Professorernes erklæringer m. m. findes i Kalls saml. Fol. 148 på det kgl. bibl.

<sup>1)</sup> Christen Schmidt havde som præst i Asminderød havt del i sammentværgelsen mod Struensee. Blev hofpræst 1772. † 1804.

<sup>2)</sup> Arveprins Fredriks bryllup.

Professor Holm tør vægre Graden til Mænd, som ære de Embeder, Vi selv have udsøgt dem til, med den Indsigt og Flittighed, hvilken Vi ønske at kunne finde hos alle dem, som Lærestolene ere betroede.

2) Naar den gamle Holm ikke for sit Helbred kand forestaae denne høitidelige Forretning, saa haver hand 24 Tiimer efter at have modtaget nærværende Vores Ordre giennem Cancelliet reent ud og uden Omsvøb at frasige sig samme, da Cancelliet haver at tilskrive Biskop Hagerup eller og en anden her promoveret anseelig Embedsmand, at han sig samme paatager. Vores Villie er nemlig, at Promotionen skal skee i October, og at Cancelliet dertil besørger en værdig Promotor.

3) Cancelliet har desuden Ord til andet at betyde Facultetet, at det skal være enigt og undflye Forargelse, men i Brevet til Facultetet at sige til Professor Holm, at Vi strængeligen forbyder ham at indstævne nogen Collega for Hof og Stads Retten; thi Vi ville som en christen Konge have de theologiske Embeder forskaanede for Vanære: at Vi med megen Misfornøielse have læst det til en Collega, hvis Flittighed Vi kiende og hvis Prædikener Vi selv med megen Behag høre, her indlagte Brev: at Vi deraf see, hvor let denne gamle Mand kand hindre den Arbeidslyst, som de unge Mænd behøve til at opfylde Vores strængeligen foreskrevne Plan til at befordre for Os det her saa forsømte theologiske Studium: at baade hand og de skal herefter aldeeles afholde sig fra alle Personligheder i deres Breve og Erklæringer, saafremt de ikke vil forfalde i Vores Unaade, og at hand som den ældste skal være Exemplet og vel vogte sig for at overtræde denne Vores Villie; thi Vi ansee det for en Theologi Sag, ikke at skrive Erklæringer og vaage over Regnskaber, men at lære Ungdommen de theologiske Videnskaber, og at anføre ved hvert Aars Ende en Tabel, saavel over de Collegier, som de virkeligen i samme Aar have læst, som om deres forskellige Fremgang, der have samme Aar indstillet sig til Examen, da Vi

og vil have anmærket, hvem af Theologerne de have hørt, ligesom og navnlig anført dem, som besynderligen have udmærket sig. Vi ville sende Schema til denne Tabel. — Saaledes er Vores Villie, at denne Stridighed uden mindste Forargelse skal ende mellem disse Mænd.

Cancelliets Brev skal Facultetet paategne, at hver især det haver læst og inden 24 Tiimer sende det tilbage til Cancelliet, som strax haver det til Os at indsende<sup>1)</sup>.

16 Februar 1775. [Universitetet i Kiel skal sættes i bedre stand; da det hidtil normerede tilskud, 8360 rd., ikke forslaaer, forøges det med 9240 rd.].

3 Avgust 1775. .... Endvidere ville Vi, at indlagde Memorial fra Professorerne Kall og Riisbrigh skal Os forestilles og vel agtes, at det er Vores alvorlige Villie, at det Græske Sprog skal dyrkes, og at Philosophien in examine Philologico bliver en Hovedsag, hvilken Hensigt næppe opnaaes fuldkommen, uden at de bliver Lemmer in Consistorio: derved taber dette intet, men Videnskaberne kunde tabe ved at udelukke dem derfra. Af samme Aarsag skal og Professor Riisbrigh have i Examinations Protocollen tvende saakaldte Rubriker. Thi haver Cancelliet at drage Omsorg for dette.

16 November 1775. Da der i indlagte Professor Balles allerunderdanigste Ansøgning<sup>2)</sup> er meget stærke Grunde, og Vi tydeligen indseer, at saavel en Professor Theologiæ bør prøve Candidaten omstændeligen, som og at denne ikke ved mange Examinatores bør udmattes, ei heller at Ungdommen maae afskrækkes eller ved at anhøre Examina tabe deres Tid, saa kunne Vi være tilbøielige til den an-

<sup>1)</sup> Se mere herom nedenfor, Luxdorps optegnelser 16 og 20 Septbr., 5 og 22 Oktbr., 1 Novbr. 1774.

<sup>2)</sup> Han foreslog, at kun to professorer skulde eksaminere ad gangen. Cancelliet indstillede, at der intet hensyn skulde tages til hans andragende. Den orden, at alle professorerne skulde eksaminere, var alt truffet ved reskr. 14 Juni 1769. I statsrådet resolveredes, at det skulde blive ved forordningen. Kane's rotuli 7 Decbr. 1777.

søgte Forandring, men ville dog høre i Forveien Vores Cancellis Betænkning og Forestilling, hvilken Vi med det første forventer.

5 Juni 1776. [Kongen vil sælge sine godser i Ods-herred, og det skal overvejes, om han ikke ved at mageskifte med universitetet kunde fremme dettes sande gavn og tillige ophævelsen af det skadelige fællesskab. Fredrik II's eget eksempel med Stæ. Claræ kloster viser, at forbandelsen kun skal forstaas om en forringelse af godset, og en sådan er langt fra kongens hensigt; heller ikke vil han substituere kapitaler. Da efter et par vedlagte ekstrakter indtægten af universitetets gods er 8328 rd., af Odsherred godserne 8370, er der ligevægt].

6 Juni 1776. [Da universitetet, uagtet det ikke har større indtægt, end Odsherred godserne yde, dog har større hartkorn end disse, vil kongen, at der skal byttes tønde for tønne. Resten maa det beholde i de byer, hvor det er størst lodsejer.

Da kongen ikke vil lide for stort tab i sin kasse, skal cancelliet først gøre brug af ordren af 5 Juni og hemmeligholde den af 6 Juni, indtil det viser sig, at overenskomst ikke på anden måde kan opnås].

6 Juni 1776. [Rentekamret skal tilkendegive proprietæerne, at kongen nu ved at erhverve universitetsgodset vil hjælpe dem ud af fællesskabet, så fremt de ved et fornuftigt bud på dette gods befordre dette nyttige øjemed. De skulle tegne sig for, hvad de ville give for tde hartkorn].

10 Juli 1776. [Da det er klart, at universitetet helst vil beholde sit gods, og da det ikke skal tvinges, bliver det ved salgsplanen for Odsherred godserne<sup>1)</sup>].

<sup>1)</sup> D. 11 Juni forhandlede det teologiske fakultet denne sag med hensyn til kommunitetsgodset. Kun Balle mente, at man, under forudsætning af, at handelen blev til fordel for kommunitetet, burde gå ind på den. Janson var kun lidet tilbøjelig dertil, og Holm modsatte sig det bestemt, både af hensyn til fundatsernes bestemmelse, og fordi man ikke kendte godserne i Odsherred, der

11 December 1775. Til de theologiske Videnskabers Fremme og især til den hellige Exegeses Udbredelse udnævne Vi den af nogle Prøver fordeelagtig bekendte Decanus Hornemann til Professor Theologiæ cum spe in facultate ascendendi<sup>1)</sup>.

15 Marts 1777. [Kongen og dronningen skænker hver 300 rd., arveprinsen 200 til legatum Caroline Mathildianum, der herefter skal hedde legatum domus regiæ].

1 Juli 1777. [Indtil dr. Bastholm kan beforders til noget bedre, tillægges der ham 200 rd. årlig af chatolkassen].

19 Oktober 1777. Til finanskollegiet. [For at den nye fundats for regensen og kommunitetet kan iværksættes, skal der bygges en ny etage på regensen. Da kommunitetet mangler midler dertil, skænker kongen 4000 rd., da han ligesom sine fædre vil gøre noget for denne stiftelse].

29 Oktober 1777. [Da der om vinteren skal holdes kabinetsprædikener, udnævnes præsten Krøll ved waisenhuset til slotspræst med 300 rd. løn for at holde disse].

15 November 1777. Til det theologiske facultet. [Iværksættelsen af kommunitetsfundatsen og indvielsen af den nye regens skal finde sted på kongens fødselsdag]. Ogsaa ville Vi ved samme Leilighed ikke alene tillade, men og befale bemeldte Facultet, at naar nogen Bog af fremmed Sprog oversat skulde til Subscription anmeldes, eller at nye udkomme, hvori skulde være Sætninger stridige mod Christendommens Lærdomme og Vor danske Kirkes symbolske Bøger, da uopholdelig sligt til Vores Cabinet at indmelde<sup>2)</sup>.

---

desuden lå så langt borte, at administrationen vilde blive for kostbar. Det theologiske fakultets forhandlingsprotokol. Universitetets arkiv.

<sup>1)</sup> Se nedenfor, Luxdorph 7 Decbr. 1775. 12 Decbr. 1776.

<sup>2)</sup> Det har været i henhold til denne ordre, Balle følte sig forpligtet til at gøre regeringen opmærksom på T. G. Bruns »Fritimer«. L. Koch, Bisk. Balle 112.

12 Februar 1778. Arveprinsen. ... Uden Tvivl ønsker den gamle Biskop Brorson at blive lindret. Professor Studsgaard kunne ham gierne adjungeres. Cancelliet maatte (saa er Kongens Villie) tilskrive den Gamle med megen Æmhed derom. Indkomsterne beholder han uforringede.

13 Marts 1778. I Hr. Quists Sted, som ved Døden er afgangen, have Vi, da Professor Balles meget frugtbringende Arbeide ved Universitetet ikke tillader denne lærde og sær duelige Mand at paatage sig for Hof- og Slots Menigheden den uafbrudte Omhu, beskikket Hr. Dr. Bastholm i Helsingør.

24 Juni 1778. [Den nye salmebog skal d. 5 Juli indføres i Fredensborg slotskirke; fra d. 1 Oktober er den allerede indført i de andre slotsmenigheder]. Omendskiønt Vi gierne see, at de til Søndagene ansatte Psalmer ogsaa i Slotsmenighederne blive fulgte, saa er dog vor Villie, at Præsterne som hidtil udsøge de bequemeste til de Materier, som de ville prædike over, og nu, da de finde saa mange gode, da og lade sig det være ankelegent at vælge saadanne, som passe for den Menighed, der er dem betroet.

15 Juli 1778. [Kancelliet skal uopholdelig forbyde søndagsarbejde på skibsværfterne. Det må kun tillades i nødstilfælde efter særlig ansøgning].

7 Oktober 1778. [I anledning af den sidste examen artium billiges det, at kancelliet har forbudt professorerne at præparere kandidater. Da der er skoler, hvis disciple ikke have været tilbørlig præparerede, skulle deres rektorer have en irettesættelse. De dygtige rektorer skulle have en anerkendelse].

31 Marts 1779. Capellanen Ussings Brev til Biskop Harboe, som efter Vores Villie er Os fra Biskoppen allerunderdanigst blevet tilskikket, viser Os, at denne Mand skal i et udbredt Rygte være beskyldt, ikke alleene for Tyveri og andre slette Handlinger, men og efter den femte

Post endog for Mord ved Forgift. [Der skal nedsættes en provsteret]<sup>1)</sup>.

7 Januar 1780. [Kancelliet skal indhente det teologiske fakultets og skolekommissionens betænkninger, om ikke Sporons udtog af teologien kunde indføres som begyndelseslærebog ved latinskolerne].

28 Marts 1780. ... En anden Sag har ligeledes tildraget sig hele Vores Opmærksomhed, og det er Letsindighed og Falskhed i Eeder, da Vi have hørt, at i Veiby o. fl. Sogne i Fredriksborg eller Kronborg Amter skal ikke for lang Tid siden i en Brændevinssag henved 50 være ved Børns Eed frifundne, og en Gaardmand Jens Andersen tværtimod i Veiby By være tildømt at betale Bøder, fordi hand ei ville lade sine Børn sværge. Her ville Vi, og det paa det alvorligste, at Vort Cancelli, der og frygter Gud, lader sig strax give fra Retterne en udførlig Efterretning om denne Toldsag, og om det i saadanne Sager tilstaaes eller er tilstaaet Børn at vidne for eller imod Forældrene, eller og disse for eller imod hine. Skulle saa græsselig en Uorden være isvang, da maae den, saa snart man derom er vis, ved en Placat forbydes og Loven sættes igien i sin fulde Kraft.

Da Vi tillige have fornummet, at man i disse Brændevinssager ogsaa (som nu i Veiby Sogn) skal have stævnet ikke aleene dem, hos hvilke man haver fundet Beviis, men og hele Byen for at sværge, om de ikke tillige have brændt, saa ville Vi, at Kancelliet skal med det samme lade sig fra Retterne give Underretning herom, og naar den indkommer, da sende os umiddelbart samme med

---

<sup>1)</sup> Sæll. tegn. 15 Sept. 1779 m. 577: Henrich Ussing har ansøgt om, at hans suspension må hæves, da han ved provsteret d. 2 Avg. er bleven aldeles frikendt for de mod ham gjorte beskyldninger. Suspensionen ophæves, og han skal tiltræde kapellaniet i Ringsted, hvortil han er kaldet, men ikke mere befatte sig med kapellaniet i Fredensborg. Se videre om Ussing nedenf., Luxdorffs optegnelser 22 Juni 1784.

sin Betænkning, hvori Vi og vil vide, om saadant paa nogen Maade af de udgangne Forordninger kan være en Følge.

8 September 1780. Arveprinsen. ... Aldrig er det uden høist skadeligt for Staten, at Jøderne saaledes her formere sig. Mod dette maae strax al Alvor bruges, og at endog Jøde-Folk, som ere komme ud af Slaveriet, bliver her, er utaaleligt.

20 November 1780. [Münter har indberettet, at den tyske psalmebog er færdig. Kancelliet skal, efter at have indhentet vedkommendes erklæring, gøre forestilling til dens indførelse ved Petri og andre tyske menigheder her i landet].

16 Februar 1781. Da Vi ved Forestilligen fra den af Os satte Commission i Henseende til den nye Psalmebog intet finder, uden hvad der allerede er grundet paa Vore foregaaende befalinger, eller og er i Tingenes Natur [skal kanc. træffe foranstaltninger til dens indførelse].

31 Juli 1782. ... Endvidere har Cancelliet at affordre og siden til Os at indsende det theologiske Facultets Betænkning saavel om de i vedlagte Avis recenserte 3 korte Afhandlinger angaaende Nadverens Sacramente, som om Recensionerne selv, der og synes Os at fortiene Mistanke<sup>1)</sup>.

10 August 1782. [Det skal tilskrives universitetet, at disputatser herefter skulle have universitetets påtegning, at de agtes værdige til trykning. Dette gælder dog kun unge mennesker. Embedsmænd, der ere indbudne til at disputere ad hos honores, kunne vælge, om de ville have påtegning eller ej].

16 Avgust 1782. Da Vores gamle, værdige Biskop Harboe har for sin høie Alderdom, som især ikke tillader ham at kunne selv forrette Biske- og Præstevielser, Provsters Indsættelse ved Landemoder, de latinske Skolers Besøg og deslige, været af Os allerunderdanigst begierende, at vores Hofpræst og Professor Primarius Theologiæ,

---

<sup>1)</sup> »Tanker om Alterens Sacramente« af H. H. Thaulow. L. Koch, Bisk. Balle, 187. 88.

Dr. Balle maatte af Os beordres i slige Tilfælde at gaae ham til Haande: Saa have Vi ikke alleene ved denne Vores Ordre eengang for alle saadant villet bevilge, og derfor befaler, at Cancelliet Begge derom Vores Villie tilkiendegiver, men da Stiftet er vigtigt, og de offentlige Penge, som ere under Bispens Forvaltning, ere betydelige og hidtil roesværdigen bestyrede, Saa finde vi det i alle Henseender got og passende, at Successoren i Biskop Harboes levende Live af ham selv erfarer alle Omstændigheder og indvies i Forretningerne. Af den Aarsag, ligesom og derfor, at Dr. Balle besidder al den Lærdom og Duelighed, som udkræves til saa vigtig en Post i Vores Danske Kirke, have Vi endvidere allernaadigst fundet for got at ville bestemme ham til Biskop Harboes Successor og Adjunctus, som og maae tilkiendegives og expederes.

Dog skal Dr. Balle ligefuldt blive ved, saalænge Biskop Harboe lever, at forrette saavel sit Præste- som Professor-Embede, og naar han eengang Bispe-Embedet selv tiltræder, vil Vi, at han, som tilforn har været, skal forrette det Theologiske Professorat, som hører til Bispe-Embedet. Thi haver Cancelliet at see denne Vores Villie udført.

4 Januar 1783. [Kongen har ladet Adler rejse på sin bekostning, da han alt i forvejen har erhvervet sig stor dygtighed i teologi og det gamle testamentes kritik. Da han nu er hjemkommen, beskikkes han til prof. extraord. med forpligtelse til gratis at læse over det syriske sprog med stadig applikation på biblen, især det nye testamente].

28 Marts 1783. Til Biskopperne Harboe og Balle og de theologiske Professorer. — Da det er unægteligt, at den Besværgelse eller Exorcismus, som bruges ved Daaben, har aldeles ingen Grund i Skriften, ja endog, hvad mere er, næppe kand undgaae at give Forargelse, saa ville Vi have den ved Daaben udelukt, ligesom den i lang Tid aldrig ved kongelige Børns Daab har været brugt. I det Sted ville Vi, at paa en bequem Maade og paa rette Sted ved Daaben skal indføres to eller tre af de tydeligste Sprog

om Arvesynden og tillige om den ved Vorherre Jesus skeete Forløsning fra denne og al Synd. Vores Biskopper Balle og Harboe ligesom de øvrige Medlemmer af det theologiske Facultet have derfor at vælge disse Skriftens tydelige Steder og opgive, hvor de i Ritualets Ord ved Daaben bedst istedenfor den ikke opbyggelige Besværgelse kunne finde Plads. Ogsaa skal det være Dem tilladt herved at erindre i det øvrige, hvad de kunne finde fornødent.

[Kabinettsordren om T. C. Bruns »Fritimer«<sup>1)</sup> er ikke indført i kabinetsprotokollen. I cancelliets samling af ordres findes kun en afskrift af den med følgende påtegning]: Forfatteren til fornævnte virkelig liderlige Bog var en gift Student ved Navn Brun, som underviste i Sprog. Heele Sagen faldt ellers hen.

17 December 1783. [Der skal indhentes efterretninger om de danske skoler i købstæderne, da de skulle sættes på en bedre fod].

21 Marts 1784. Til Vores Biskop Dr. Balle med flere Vore Mænd og Tienere.

De Geistlige af den Anglicanske Kirke i Nordamerica kand ikke blive ordinerte i England med mindre de aflægge den under Navnet Test bekiendte Eed, hvilket disse Geistlige ikke kand gjøre, omendskiønt de ellers høre til den Anglicanske Kirke. Heller ikke vil eller kand de annamme Ordinationen af den katholske Kirke. De ønsker derfor i Danmark og af en Dansk Biskop at lade sig ordinere og indvie, og udbede sig underrettede, om dette kand være at tilstaae.

Vi indsee meget vel, at slig Forening med de forenede Stater havde i meer end een Henseende sin store politiske Nytte. Ogsaa vide Vi, at den Anglicanske Kirke kun egentlig i een Hovedartikel afviger fra Vores. Men da vi agte Vores Danske Kirke og elske dens Ære, saa er det, at Vi ville, at Vores Biskop, Dr. Balle, Vores Hofpræst, Professor

---

<sup>1)</sup> Trykt i Luxdorphiana 87.

**Janson, Vores Etatsraad, Professor juris Colbiørnsen og Vores Professor, Dr. Hornemann strax og ufortøvet træde tilsammen for at overveie følgende Poster:**

1. Slig Ordination kunde ansees for en Syncretismus, dersom disse Geistlige og deres Meenigheder vare hos Os og i Vore Lande; men da de ikke er det, er det da en Syncretismus? det er: kand da deraf opstaae nogen Fare for Vores Kirkes Lærdom? Eller for Vores Kirkes Ære, naar den heele Ceremonie bliver efter Vores Kirkes Ritual?
2. Ordinationen i sin Oprindelse, er det andet end en offentlig Auctorisation af Menigheden til at lære og til at forrette Sacramenterne efter den hellige Skrift? Og naar saa er, kand da Auctorisation ikke have Sted, naar man forud veed, at Personen i een eller anden mindre Hoved-Lærdom afviger fra Menighedens Lære-Begreb, skjønt samme Person ellers troes at lære efter Skriften? og dertil i Almindelighed forbinder sig?
3. Naar nu Personen just dertil forbinder sig og aflægger offentlig en Troes-Bekiendelse, som omfatter Religionsens vigtigste Sandheder, synes da ikke den christne Kierlighed og Protestantens Omhu for Protestanter at kunne fordre, at man skaffede dem ordinerte og af Biskopper indviede Lærere? Og mon ikke det Nye Testamente har Steder, som fordre og retfærdiggjøre dette?
4. Da det er høist venteligt at man i Sverrig søger, hvad her negtes, skulde det da ikke kunne udlægges den danske Kirke til Ufordragelighed, om den nægter, hvad en anden Luthersk Kirke tilstaaer?
5. Endeligen maae vi tilstaae, at dersom der i denne Sag var Spørgsmaal om een af Skriftens egne Lærdomme, vidste Vi, hvad Vi skyldte Sandheden, men da det gielder en vistnok nødvendig Ceremonie, men dog een til den geistlige Politie kun hørende Handling, saa føle vi Aarsag til megen Tvivl.

Vi vente da herom en kort, nøiagtig og reen Betænkning, hvorefter Vi kunne videre tage Vores endelige Beslutning, og da Vi kiende Eders gode Indsigter og christelige Sindelav, ere Vi og visse paa, at I ville søge det eene Rette. Men dette sige Vi, at Vi snart maae have Svar<sup>1)</sup>.

---

<sup>1)</sup> Skrivelsen er tidligere trykt i Balles Magasin for dansk kirkehistorie I, 17 f. Smlgn. Helveg, Danmarks kirkehist. efter reformationen, 2 udg. II, 220 f.